

školství, o stále ožehavém problému školného apod. a poukázal na zkušenost a praxi univerzity v Americe. I tento den si účastníci mohli vybrat ze škály zajímavých a aktuálních témat řešících oblast vysokého školství, jako např. rozšiřování vysokoškolského vzdělávání, proces učení a studium, akademické profese, institucionální a politické souvislosti, vědecká praxe a další. Druhý konferenční den byl honosně zakončen setkáním v luxusní restauraci v Reykjavíku, přítomní mohli dále navazovat kontakty s účastníky konference a u toho se mj. pokochat nádherným výhledem na hlavní město a na „půlnoční nezapadající slunce“.

Poslední den zahájil konferenci třetí hlavní mluvčí, Páll Skúlason (*University of Iceland*), který zasvěceně hovořil o ideálu humanizace a roli univerzit. Kladl si např. otázku, co můžeme udělat pro to, aby byla společnost lepší pro

naše vnuky a další generace. Následovaly příspěvky na různá témata, jako např. doktorské vzdělání, idea a role univerzity nebo management ve vysokém školství. Na závěr měli všichni přítomní konference možnost zúčastnit se několikahodinového placeného výletu (*The Gold Circle tour*) a navštívit tak několik nádherných míst islandského ostrova, pokochat se pohledy do kouzelné krajiny a tím zakončit svůj konferenční pobyt na ostrově.

Konference byla velmi inspirativní a podnětná. Můžeme se tak těšit na příští konferenci, která se bude konat v slavnostním v duchu svého 25. výročí ve dnech 9.–12. 9. 2012 v Bělehradě pod názvem *Vysoké školství a sociální dynamika (Higher Education and Social Dynamics)*.

Lenka Minksová

ETNOGRAFIE VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ? NOVÝ VÝZKUM ČESKÉHO VYSOKÉHO ŠKOLSTVÍ Z NEOBVYKLÉ PERSPEKTIVY

V letošním roce byl započat výzkumný projekt „Masové vysoké školství v institucionálním kontextu: etnografie vysokoškolských kateder v České republice“ (GA ČR P404/11/0127, 2011–2013), jehož cílem je nejen přinést teoreticky podložený pohled na české vysoké školství, ale také ukázat na možnosti a perspektivy využití etnografických metod pro studium vysokého školství. Tento přístup je zatím i v mezinárodní vědecké komunitě výzkumu vysokého školství na okraji, ale zaznamenává v posledních letech rychlý vzestup zájmu. Jeho výhodou je, že umožňuje nahlédnout a analyzovat situaci „zezdola“ v místě, kde se samotné vzdělávání a také výzkum odehrává – na vysokoškolských katedrách.

Projekt vzešel ze spolupráce Filozofické fakulty Univerzity Pardubice, Sociologického ústavu AV ČR a Centra pro studium vysokého školství a je podpořen Grantovou agenturou ČR. Realizace projektu je naplánována na období let 2011–2013 a výzkum je uskutečňován šestičlenným týmem ve složení Petr Pabian, Lucie Jarkovská (Univerzita Pardubice), Tereza Stöckelová, Alice Červinková (Sociologický ústav), Karel Šima, Lenka Minksová (Centrum pro studium vysokého školství). Rámec výzkumu přitom navazuje na předchozí badatelskou práci členů a členek týmu v oblasti studia vědy a vysokého školství. Jedná se především o mezinárodní projekt 6. RP „Knowledge, Institutions and Gender: an East-West Comparative Study“, který v letech 2006–2008 probíhal v pěti evropských zemích (viz Stöckelová 2009, Červinková 2010). Dále o navazující pro-

jekt „Vyjednávání vědních politik ve výzkumné praxi a akademické dráze“ (GA AV ČR 2009–2010) a „Terciární vzdělávání ve znalostní společnosti“ (výzkumný záměr CSVŠ) (viz Prudký, Pabian, Šima 2010, Minksová, Šebková, Pabian 2011).

Cílem projektu je popsat a porozumět současným proměnám vysokého školství zdola – prostřednictvím etnografického výzkumu vysokoškolských kateder – a kriticky přispět k rozvoji teorií masifikace (Trow) a akademického kapitalismu (Slaughter et al.). Konceptuálně a metodologicky vychází projekt ze studií vědy a technologií (STS), studií vysokého školství (higher education research) a ustavujících se antropologických přístupů ke studiu reformy vysokoškolského vzdělávání. Výzkum se soustředí na to, jak se uskutečňují proměny českého vysokého školství v konkrétních aktivitách vysokoškolských kateder – tj. ve výuce, studiu, výzkumu a přenosu znalostí. Klade důraz na postavení a perspektivy různých aktérů těchto činností, tj. vyučujících, studujících a fakultního/univerzitního vedení, a interakce mezi nimi. Právě zvolená metodologie by měla umožnit analyzovat vnitřní rozpory současného českého vysokého školství a napětí, které jsou výsledkem překotného vývoje a reformování posledních deseti let. Projekt tak představuje zcela unikátní možnost studovat proces proměny institucí vysokého školství v konkrétních podmínkách v kvalitativní perspektivě.

Práce na realizaci projektu byly zahájeny na jaře 2011 pracováním teoretického a metodologického aparátu a jeho

ZPRÁVY

operacionalizací, která byla diskutována a prezentována na workshopu na Univerzitě Pardubice v srpnu 2011. V září začal samotný výzkum v terénu na pěti vybraných institucích, které odrážejí oborovou, regionální a právní (veřejné/soukromé) diverzitu českého vysokého školství. Intenzivní práce v terénu bude pokračovat i během následujícího roku,

v jehož průběhu by měly být publikovány první předběžné výsledky. V roce 2013 pak bude organizována mezinárodní vědecká konference, na které budou prezentovány výstupy v podobě anglické a české monografie.

Karel Šima

Literatura

1. ČERVINKOVÁ, A. Nejistá sezóna: Spravování doktorského studia a ustavování počátku akademické dráhy. *Biograf: časopis pro kvalitativní výzkum*. 2010, 51.
2. JARKOVSKÁ, L.; LIŠKOVÁ, K.; ŠMÍDOVÁ, I. et al. *S genderem na trh: rozhovory o dalším vzdělání patnáctiletých*. Praha: SLON, 2010.
3. MINKSOVÁ, L.; ŠEBKOVÁ, H.; PABIAN, P. (eds.). Students: citizens or consumers? Changing roles of students in higher education governance. *Special issue of Tertiary Education and Management*. 2011, 17, 3.
4. PRUDKÝ, L.; PABIAN, P.; ŠIMA, K. *České vysoké školství: Na cestě od elitního k univerzálnímu vzdělávání 1989–2009*. Praha: Grada, 2010.
5. STÖCKELOVÁ, Tereza (ed.). *Akademické poznávání, vykazování a podnikání: Etnografie měnící se české vědy*. Praha: SLON, 2009.

ZPRÁVA Z KONFERENCE K ZÁVĚREČNÉ ZPRÁVĚ PROJEKTU MEZINÁRODNÍ AUDIT VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ V ČR A IMPLEMENTACE JEHO VÝSLEDKŮ DO STRATEGICKÝCH DOKUMENTŮ

V lednu 2009 byl zahájen Individuální projekt národní financovaný prostřednictvím operačního programu „Vzdělávání pro konkurenceschopnost“ s cílem přinést komplexní zhodnocení českého systému vědy, vývoje a inovací, a to v mezinárodní perspektivě a s důkladným analytickým materiálem. Pro projekt byl vybrán dodavatel v podobě konsorcia řady výzkumných a konzultačních organizací na čele s firmou Technopolis Group. Více než dva roky poté probíhaly práce jak na sběru kvantitativních a kvalitativních dat a na průběžných analýzách, tak i na průběžných konzultacích s domácími odborníky. V roce 2010 a na počátku roku 2011 byly představeny dvě průběžné zprávy a jejich výsledky prezentovány na konferencích v Brně a v Olomouci. Enormní množství práce odpovídající současnému standardu v oblasti expertního hodnocení na mezinárodní úrovni věnované tomuto cíli bylo na závěr zhodnoceno v podrobné závěrečné zprávě prezentované na jednodenní konferenci České fórum pro výzkum, vývoj a inovace 2011, konané dne 13. října 2011 v Praze. Samotná akce byla hojně navštěvována zainteresovanou veřejností, zástupci MŠMT, včetně náměstka pro výzkum a vysoké školství prof. Ivana Wilhelma, a v neposlední řadě několika zástupci institucí dodavatelského konsorcia.

Pro české odborné publikum jsou bezpochyby nejzajímavější závěry a doporučení, která prezentovali v sedmdesátistránkové syntetické zprávě zahraniční experti. Na konferenci představil toto shrnutí ředitel Technopolis Group Eric Arnold, který vyzdvihl některé výsledky analýz a prezentoval doporučení pro další rozvoj českého systému výzkumu, vývoje a inovací. Již první obecné zjištění zahraničních expertů dokazuje přínos takového informovaného pohledu „zvenčí“. E. Arnold za projektový tým označil za zásadní problém ČR nedostatek důvěry, a to především vůči vládě obecně a státní správě zvláště. Chybějící důvěra je pak nahrazována snahou o „objektivistická“ pravidla, přílišnou centralizací správy a přesunem důrazu při utváření vědní politiky z potřebné interakce se společností (a jejími zástupci) na rovinu „čistě“ vědecko-expertní. Z faktorů prohlubujících tento problém zmínil E. Arnold mimo jiné dosud nerealizovaný zákon o státní službě.

V syntetické zprávě pak autoři vybrali deset shrnujících závěrů, které na konferenci také prezentoval E. Arnold. Prvním bodem bylo upozornění na ne zcela vyváženou spolupráci mezi vysokým školstvím, Akademii věd a ostatními

